

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Covaci împotriva lui Tudor Covaci, intervenienți accesorii Structura teritorială asistență socială Cahul și Structura teritorială asistență socială Cantemir din cadrul Agenției Teritoriale de Asistență Socială Sud, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori,

împotriva deciziei din 30 aprilie 2024 a Curții de Apel Cahul,

(Dosarul nr. 2ra-780/24

NR. PIGD 2-21127662-01-2ra-26062024)

Recursul declarat după 01 septembrie 2023.
Neelucidarea circumstanțelor determinante soluționării corecte cauzei.
Aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

Judecătoria Cahul, sediul Central, jud. A. Sârbu,
Curtea de Apel Cahul, jud. G. Vavrin, N. Bondarenco, I. Dănăilă,

26 martie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa participanților la proces recursul depus de Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Ion Malanciuc, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 25 august 2021, Viorica Covaci a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Covaci, solicitând desfacerea căsătoriei cu pârâtul, înregistrată la 03 ianuarie 2001 în Registrul actelor de stare civilă la Primăria Slobozia Mare sub nr.01.

2. În argumentarea acțiunii, reclamanta a invocat că, la 03 ianuarie 2001 a încheiat căsătoria cu Tudor Covaci, fiind înregistrată de Primăria Slobozia Mare, județul Cahul, trecută în Registrul actelor de stare civilă sub nr. 01. Iar la xxxxx s-a născut fiica xxxxx, la xxxxx-fiica xxxxx și la xxxxx-fiul xxxxx.

3. Reclamanta a menționat că viața în comun a eșuat, s-a creat o atmosferă insuportabilă, de neînțelegere, fiind nevoită să abandoneze domiciliul comun și nu mai locuiesc ca o familie. Incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrare asupra modului și principiilor de conviețuire, au condus la ferma convingere că nu mai este posibilă păstrarea familiei.

4. Totodată, a precizat că propunerile de a desface căsătoria prin intermediul oficiului de stare civilă au fost ignorate. Astfel, a considerat inoportună păstrarea familiei și nu a solicitat termen de împăcare.

5. Ulterior, la 17 ianuarie 2022 și la 19 septembrie 2022, în cadrul ședințelor de judecată, reclamanta Viorica Covaci, inclusiv prin intermediul avocatului Dumitru Chebac, a depus cereri de majorarea cuantumului pretențiilor, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei cu pârâtul, înregistrată la 03 ianuarie 2001 în Registrul actelor de stare civilă la Primăria Slobozia Mare sub nr.01, stabilirea domiciliului copiilor minori: xxxxx, născută la xxxxx, xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, cu mama, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori xxxxx, xxxxx și xxxxx, pensia pentru întreținere în cuantum de 1 500 de lei lunar, pentru fiecare, de la data adresării în instanța de judecată până la atingerea majoratului de către copii.

6. În motivarea cererilor de concretizare, reclamanta a indicat suplimentar că toate obligațiunile părintești privind educarea și întreținerea copiilor minori îi revin în exclusivitate, iar pârâtul nu participă la întreținerea și educarea lor. La un acord cu pârâtul referitor la determinarea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori,

pârâtul manifestând dezinteres. Astfel, odată ce sarcina în educarea și întreținerea copiilor îi revine în exclusivitate, având în vedere atașamentul ei față de copii și posibilitatea de a le asigura o dezvoltare psihică armonioasă într-un mediu confortabil pentru ei, a considerat rațional, în interesul superior al copiilor, să fie stabilit domiciliul acestora cu ea, cu încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor.

7. Potrivit datelor statistice ale Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, minimum de existență pentru un copil, pentru semestrul I, anul 2021 a fost stabilit în cuantum 2 262,07 lei lunar. Astfel, a considerat oportun obligarea pârâtului la achitarea pensiei pentru întreținerea fiecărui copil într-o sumă bănească fixă, în cuantum de 1 500 lei lunar.

8. La 28 februarie 2022, Tudor Covaci, reprezentat de avocatul Vitalie Covaliov, a depus cerere reconvențională împotriva Vioricăi Covaci, intervenient Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Cahul, solicitând desfacerea căsătoriei încheiate cu Viorica Covaci, determinarea domiciliului copiilor minori xxxxx și xxxxx cu tatăl, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, xxxxx și xxxxx în mărime de 2 000 de lei lunar pentru fiecare copil din salariu sau alte venituri pînă la atingerea majoratului copiilor minori, începînd cu data înaintării acțiunii, încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3 000 de lei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 19 septembrie 2022 s-a atras în calitate de intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Cantemir.

10. Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 04 aprilie 2023 s-a primit cererea reconvențională.

11. Prin hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătorei Cahul, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Covaci. S-a desfăcut căsătoria încheiată între Tudor Covaci și Viorica Covaci (Stoicescu), înregistrată la Primăria Slobozia Mare, jud. Cahul, la 03 ianuarie 2001, actul de căsătorie nr. 1 din 03 ianuarie 2001. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț la Agenția Servicii Publice se va încasa de la solicitanți în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 1000% din unitatea convențională stabilită, ce constituie suma de 200 de lei. Copia hotărârii cu privire la desfacerea căsătoriei, în termen de 3 zile de la rămânerea definitivă, se va transmite Agenției Servicii Publice. S-a determinat domiciliul copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, cu mama Viorica Covaci. S-a încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci pensia pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx, xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, în cuantum de 1 500 de lei, plătită lunar pentru fiecare copil în parte, începînd cu data depunerii cererii de chemare în judecată- 25 august 2021 pînă la

atingerea majoratului de către copii. În conformitate cu pct. 67 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 39 din 14 octombrie 2017, privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 15 alin.(2) lit. d) și 38 alin.(4) lit. f) din Codul de executare al Republicii Moldova, prezenta hotărâre privind încasarea pensiei pentru întreținerea copilului minor, urmează a fi executată imediat, la expirarea termenului de 15 zile din data pronunțării. S-a încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci cheltuielile de judecată în suma de 4 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. S-a încasat de la Tudor Covaci în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 620 de lei, în conformitate cu art. 87 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, care reglementează că în acțiunile pentru plata pensiei de întreținere, valoarea acțiunii se determină din suma totală a obligațiilor de plată pe un an.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 10 iulie 2023, Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov, a declarat apel împotriva hotărârii din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul sediul Central, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei spre rejudecare în primă instanță.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

13. Prin decizia din 30 aprilie 2024 a Curții de Apel Cahul s-a respins ca nefondat apelul declarat de Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov și s-a menținut hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Cahul, sediul Central. S-a încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci cheltuielile de judecată pentru asistență juridică în instanța de apel, în sumă de 3 000 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

14. La 24 iunie 2024, prin intermediul poștei terestre (f.d.192), Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 30 aprilie 2024 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, a hotărârii primei instanțe, trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

15. În susținerea recursului, reiterând prevederile art.74 alin.(1), (3), art.76 alin.(1) din Codul familiei, recurentul a indicat că la examinarea cauzelor privind exercitarea drepturilor părintești, instanța ține cont în primul rând de interesul major al copilului, însă nu va ignora egalitatea în drepturi și obligații a părinților față de minori, menționând în context art.18 alin.(1) din Convenția internațională din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993.

16. Totodată, a afirmat că potrivit datelor statistice, reflectate oficial de Biroul Național de Statistică, media pentru anul 2021, minimumul de existență pentru categoria de vârstă: copii din sate, este de 2 262, 70 de lei. Astfel, a considerat că pensia alimentară în mărime de 2 000 de lei lunar pentru copilul

minor xxxxx, născută la xxxxx, de 2 000 de lei lunar pentru copilul minor xxxxx, născută la xxxxx și de 2 000 de lei lunar pentru copilul minor xxxxx, născut la xxxxx, este suficientă și aceasta urmează a fi încasată de la Viorica Covaci în beneficiul lui Tudor Covaci.

17. Citând prevederile art. 118 alin.(1), art.119 alin.(1), art.26, art. 6 din Codul de procedură civilă, precum și dreptul de acces la instanță garantat atât de art.20 din Constituție, cât și de art.6 § 1 din CEDO, recurentul a declarat că la examinarea prezentei cauze, instanța de fond și de apel nu au verificat și constatat toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei pentru emiterea unei hotărâri legale. Împrejurările nominalizate, care sunt prevăzute expres de art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, denotă că hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

18. La 26 iulie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimă și intervenienților accesorii copiile recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, extrasul din poșta electronică, anexate la materialele dosarului (f.d.200-201).

19. Intimata și intervenienții accesorii nu au făcut uz de dreptul procedural și nu au depus referințe la cererea de recurs.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

20. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art.VII – 01 septembrie 2023, au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la temeiurile de declarare și de inadmisibilitate a recursului. Recursul a fost depus după intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

21. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

22. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

23. Art. 440 din Codul de procedură civilă stipulează că:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

24. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

25. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

26. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

27. Art. 432 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.
(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

28. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

29. Art. 46 din Codul familiei:

„Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.”

30. Art. 51 din Codul familiei:

„(1) Se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul).

(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.”

31. Art. 53 din Codul familiei:

„(1) Copilului i se garantează apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.”

32. Art. 54 din Codul familiei:

„Copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.”

33. Art. 58 din Codul familiei:

„(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.”

34. Art. 60 din Codul familiei:

„(1) Părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

(2) Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

(3) Părinții sînt obligați să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfîrșitul anului de învățămînt în care acesta atinge vârsta de 16 ani. Instituția de învățămînt și forma de instruire sînt alese de către părinți, cu luarea în considerare a opiniei copilului.”

35. Art. 61 din Codul familiei:

„(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sînt apărute de către părinții lor.”

36. Art. 62 din Codul familiei:

„(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.”

37. Art. 63 din Codul familiei (alineatul 3 este în redacția în vigoare la data adresării cerinței privind stabilirea domiciliului):

„(1) În cazul cînd părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(1¹) În cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

(2) Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținînd cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

(4) În cazul în care lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanța de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuiește permanent.

(5) În cazul indicat la alin.(4), părintele care locuiește separat de copil are dreptul să petreacă timpul cu copilul la domiciliul său, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului, luându-se în considerație vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare, conform unui program stabilit de autoritatea tutelară teritorială.”

38. Art.64 din Codul familiei:

„(1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

(2) Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, care stabilește un program de întrevederi, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărârea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului.

(2¹) La stabilirea programului de întrevederi se ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, de vârsta copilului și frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare de către acesta, de calitățile morale ale părinților, de relațiile dintre copil și fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat de copil, astfel încât drepturile părintești să fie exercitate într-un mod echitabil.

(2²) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare, la muncă sau în alte scopuri, iar copilul rămâne în grija altei persoane, părintele care locuiește separat de copil își păstrează dreptul de a vizita copilul conform programului de întrevederi.

(2³) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă în altă localitate din țară sau de peste hotare împreună cu copilul ori lăsând copilul în custodie, acesta asigură comunicarea copilului cu celălalt părinte prin intermediul tehnologiilor informaționale sau prin alte mijloace, precum și posibilitatea vizitării copilului de celălalt părinte.

(3) În cazul nerespectării hotărârii instanței judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținând cont de interesele și opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate, poate decide transmiterea copilului către acesta.

(4) Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.”

39. Art. 73 din Codul familiei:

„(1) La examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare teritoriale.

(2) Autoritatea tutelară teritorială este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești avizul respectiv.”

40. Art. 74 din Codul familiei:

„(1) Părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.”

41. Art. 76 din Codul familiei:

„(1) În cazurile cînd părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri cînd, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

(2) Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin.(1) se determină de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrîndu-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.”

42. Art. 97 din Codul familiei:

„În lipsa unui acord referitor la întreținere, membrii familiei menționați la art.74-91 pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind încasarea pensiei respective, chiar și în cazul cînd aceasta se plătește benevol.”

43. Art.98 din Codul familiei:

„(1) Persoana care are dreptul la întreținere poate porni o acțiune privind încasarea pensiei de întreținere, indiferent de termenul care a trecut de la momentul apariției dreptului respectiv.

(2) Pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească.”

44. Art.18 din Legea privind drepturile copilului nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994, în vigoare pînă la data de 21 decembrie 2023:

„(1) Ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținînd cont în primul rînd de interesele acestuia.”

45. Art. 3 din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023 (Legea nr. 370/2023):

„*Interesul superior al copilului*– asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținînd cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află”.

46. Art. 9 din Legea nr. 370/2023:

„(1) Copilul separat de un părinte sau de ambii părinți are dreptul să întrețină relații personale și contacte directe regulate cu cei doi părinți ai săi, dacă aceasta nu contravine intereselor lui”.

47. Art. 11 din Legea nr. 370/2023:

„(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea lui fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților sau reprezentantului legal/responsabilului legal al copilului le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață pentru creșterea și dezvoltarea acestuia, conducându-se în primul rând de interesul superior al copilului.”

48. Art. 40 din Codul civil, în redacția din 01 martie 2019:

„(1) Domiciliul minorului în vîrstă de pînă la 14 ani este la părinții săi sau la acel părinte la care locuiește permanent.”

49. Art. 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993:

„1. În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

2. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținînd cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el, și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.”

50. Art. 9 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței lor, cu excepția situației în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și în conformitate cu legile și procedurile aplicabile, că această separare este necesară, în interesul superior al copilului. O decizie în acest sens poate să fie necesară în anumite cazuri particulare, de exemplu atunci când părinții maltratează sau neglijează copiii sau cînd părinții trăiesc separat și cînd urmează să se ia o hotărîre cu privire la locul de reședință al copilului.

2. În toate cazurile prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol, toate părțile interesate trebuie să aibă posibilitatea de a participa la dezbateri și de a-și face cunoscute părerile lor.

3. Statele părți vor respecta dreptul copilului, separat de cei doi părinți ai săi sau de unul din ei, de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, afară de cazul că acest lucru este contrar interesului superior al copilului.”

51. Art. 18 din Convenția citată:

„1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiii, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.”

52. Art. 27 din aceeași Convenție:

„1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

2. Părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.”

53. Art.238 din Codul de procedură civilă:

(2) Completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

54. Art.240 din Codul de procedură civilă:

(1) La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

(3) Instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

55. Art.241 din Codul de procedură civilă:

(5) În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

56. Art.373 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

(3) În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

(5) Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.”

57. Art.390 din Codul de procedură civilă:

„(1) Decizia instanței de apel trebuie să conțină:

e) motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă;

f) concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

(2) În cazul respingerii apelului, instanța de apel este obligată să indice în decizie motivele respingerii.”

58. Art. 118 din Codul de procedură civilă:

„(1) Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

(5) Instanța judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.”

59. Art.121 din Codul de procedură civilă:

„Instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.”

60.Art.130 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

(2) Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

(3) Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

(4) Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

(5) Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

61. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 30 aprilie 2024, iar decizia motivată a fost expediată participanților la proces la 04 iunie 2024 (f.d.173), fiind recepționată de către recurent conform avizului de recepție (f.d.179). Astfel, recursul depus la 24 iunie 2024, prin intermediul poștei terestre (f.d.192), este în termen.

62. Prin prisma art. 444 din Codul de procedură civilă examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat în lipsa participanților la proces, întrucât Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună invitarea acestora, din motiv că argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

63. Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând recursul admisibil, urmează a-l admite cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din motivele ce succed.

64. Având în vedere că în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către

partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

65. Curtea Europeană a reiterat că, efectul articolului 6 § 1 este, *inter alia*, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea Perez v. Franța [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, Hirvisaari v. Finlanda, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

66. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecării

67. Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei civile, au constatat că Viorica și Tudor Covaci au înregistrat căsătoria la 03 ianuarie 2001 la Primăria Slobozia Mare, județul Cahul (f.d.6).

68. Totodată, la xxxxx s-a născut fiica xxxxx, la xxxxx s-a născut fiica xxxxx și la xxxxx s-a născut fiul xxxxx (f.d.7-8).

69. Prin cererea de chemare în judecată înaintată la 25 august 2021 (f.d.3-4), concretizată ulterior prin cererile depuse în cadrul ședințelor de judecată din 17 ianuarie 2022 (f.d.36-38, 84-85) și 19 septembrie 2022 (f.d.43-45, 87-88), reclamanta a solicitat desfacerea căsătoriei încheiate cu pârâtul, stabilirea domiciliului copiilor minori xxxxx și Stefan xxxxx i cu mama, încasarea pensiei pentru întreținerea minorilor xxxxx, xxxxx și xxxxx a câte 1 500 de lei lunar pentru fiecare copil.

70. Prima instanță, judecând cauza în fond, prin hotărârea din 20 iunie 2023, a admis cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Covaci. A desfășurat căsătoria încheiată între Tudor Covaci și Viorica Covaci (Stoicescu), înregistrată la Primăria Slobozia Mare, jud. Cahul, la 03 ianuarie 2001, actul de căsătorie nr. 1 din 03 ianuarie 2001. A determinat domiciliul copiilor minori xxxxx și xxxxx cu mama Viorica Covaci. A încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci pensia pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx, xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, în cuantum de 1 500 de lei, plătită lunar pentru fiecare copil în parte, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată- 25 august 2021 până la atingerea majoratului de către copii. A încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci cheltuielile de judecată în suma de 4 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. A încasat de la Tudor Covaci în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1 620 de lei (f.d.99, 106-110).

71. Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii prime instanțe, Curtea de Apel Cahul prin decizia din 30 aprilie 2024 a respins ca nefondat apelul declarat de Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov și a menținut hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătorei Cahul, sediul Central. A încasat de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci cheltuielile de judecată pentru asistență juridică în instanța de apel, în sumă de 3 000 de lei (f.d.161-172).

72. Din criticile recurentului aduse în recursul formulat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul acestuia cu decizia instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, motivat prin faptul că copiii locuiesc cu tatăl și se află la întreținerea exclusivă a acestuia, iar domiciliul xxxxx și lui xxxxx urmează a fi determinat cu tatăl Tudor Covaci, exprimând în solicitări, în final, poziția în favoarea casării actelor judecătorești, trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel. De altfel, în cererea de apel înaintată, la fel, a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei spre rejudecare în prima instanță, însă alegațiile aduse au vizat dezacordul cu actele judecătorești emise privind determinarea domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori.

73. Prin prisma dezacordului recurentului cu hotărârea primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție pripită soluția instanței de apel, fiind determinată de aprecierea vădit nerezonabilă a probelor și contra jurisprudenței stabile a Curții Supreme de Justiție.

74. În această ordine de idei, instanța de recurs reiterează în ceea ce vizează stabilirea domiciliului copiilor minori xxxxx și xxxxx cu mama Viorica Covaci, deși instanța de apel a reținut constatările din avizele autorităților tutelare Cantemir și Cahul nr. 83 din 09 decembrie 2022 și nr.95/PC din 17 martie 2023, a eludat faptul că din textul acestora se deduce că doar xxxxx locuiește cu mama, iar xxxxx nu a dorit să locuiască cu mama, din motiv că prietenii, rudele, instituția de învățământ care o frecventează se află în xxxxx (f.d. 66-70-71). Mai mult, instanța de apel a punctat că minora xxxxx locuiește cu tatăl.

75. Subsecvent, prin prisma prevederilor art.54, art. 63 alin.(1¹), alin.(2) din Codul familiei, reamintite supra, instanța de apel menținând soluția primei instanțe în partea stabilirii domiciliului minorei xxxxx cu mama, a omis faptul că aceasta avea 14 ani și nu i-a fost oferită posibilitatea de a alege cu cine să locuiască, să-și exprime opinia în acest sens. De altfel, din avizul autorității tutelare Cahul se profilează că aceasta a locuit o scurtă perioadă de timp cu mama în sat. xxxxx, r-nul xxxxx și deoarece nu s-a putut adapta, s-a întors la tata Tudor Covaci în sat. xxxxx, r-nul xxxxx, unde frecventează instituția școlară conform caracteristicii eliberate de ultima (f.d.74).

76. În atare circumstanțe, urmează a fi elucidat aspectul dacă xxxxx dorește să locuiască cu mama sau cu tatăl, or, instanța de apel priplit a dispus respingerea cererii de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe în partea stabilirii domiciliului xxxxx cu mama, deși, de fapt, locuiește cu tatăl Tudor Covaci, ceea ce denotă suplimentar că trebuie oferită posibilitatea minorei de a-și exprima opinia în acest sens. Or, de opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului. De altfel, conform avizului autorității tutelare Cahul, Tudor Covaci este caracterizat ca un tată responsabil, care își îndeplinește obligațiile față de copii. Drept urmare, instanța de apel nu a argumentat acest aspect, deși se impunea un răspuns obligatoriu, în situația în care în final a menținut dispoziția primei instanței prin care s-a stabilit domiciliul minorei xxxxx cu mama, deși locuia cu pârâtul Tudor Covaci.

77. De altfel, conform jurisprudenței naționale se ține cont de opinia minorului în cauzele cu privire la stabilirea domiciliului, în special, dacă a atins vârsta de 14 ani, conform legislației în vigoare, care de regulă, este audiat în cadrul ședințelor de judecată sau în alte condiții care oferă un mediu prietenos copilului în vederea acordării posibilității exprimării opiniei fără anumite frici (a se vedea cauzele CSJ nr. 2ra-999/23, nr. 2ra-647/23, nr. 2ra-1231/23, nr. 2ra-1285/23, ș.a.). Anterior conform art.63 alin.(2) din Codul familiei, în redacția în vigoare din 07 iulie 2017, se ținea cont de interesele și părerea copilului, dacă acesta a atins vârsta de 10 ani, dar după modificările din 20 august 2020 opinia copilului se ascultă în toate cazurile, indiferent de vârstă, în special că acesta este în stare să o expună datorită condițiilor individuale de dezvoltare, iar opinia copilului de 14 ani este obligatorie în instanță.

78. Instanța de recurs notează că în astfel de litigii predomină interesul superior al copiilor, pornind de la reglementările naționale, cât și internaționale privind drepturile copiilor minori. Or, interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți, pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți. De aceea, după separarea părinților menținerea încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul locuiește în mod statornic, devine important pentru dezvoltarea sa normală. Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți.

79. De altfel, în cadrul exercitării autorității părintești, la determinarea interesului superior al copilului, se ia în vedere: nevoile fizice, emoționale, psihologice ale copilului având în vedere vârsta și etapa de dezvoltare; identitatea culturală, religioasă, lingvistică, spirituală a copilului, apartenența la o anumită etnie; opiniile și preferințele copilului în măsura în care acestea

pot fi verificate în mod rezonabil; natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și fiecare dintre părinți, membrii familiei restrânse și extinse; orice decizie a instanței cu privire la copil relevante pentru siguranța și bunăstarea copilului; capacitatea tuturor persoanelor cu privire la care decizia instanței se poate aplica, de a comunica, coopera în chestiuni care privesc copilul, de a contribui la creșterea și dezvoltarea acestuia. Toate aceste criterii au la bază ideea de bine suprem al copilului, de interes superior. Autoritatea părintească practic presupune obligația părinților de a asigura protecția și educația copilului, respectând persoana acestuia, aceasta fiind structura de bază urmată de celelalte drepturi și obligații ale părinților ca și componente ale autorității părintești și prin care se realizează faptic protecția copilului.

80. Pentru identificarea interesului superior al copiilor într-un caz particular, trebuie să se țină cont de două aspecte: în primul rând, este în interesul suprem al copilului ca legăturile sale cu familia să fie păstrate, cu excepția cazurilor în care familia s-a dovedit a fi extrem de nepotrivită; și în al doilea rând, este în interesul superior al copilului ca acesta să se dezvolte într-un mediu sigur și liniștit (vezi Neulinger și Shuruk, citat mai sus, § 136; Și R. Și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73-74). Reieșind din cele menționate mai sus, este cert că legăturile de familie pot fi destrămate doar în circumstanțe excepționale, și e nevoie de întreprins toate măsurile posibile pentru păstrarea relațiilor personale și, dacă este cazul, de a „reconstitui” familia (vezi Neulinger și Shuruk, indicat mai sus, § 136, și R. și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73). Nu este destul de a menționa faptul că un copil poate fi plasat într-un mediu mai benefic pentru educare (vezi K. Și T. v. Finlanda, citat mai sus, § 173, Și K.A. v. Finlanda, nr. 27751/95, § 92, 14 ianuarie 2003). Totuși, în cazurile în care menținerea legăturilor de familie ar prejudicia sănătății și dezvoltării copilului, părintele nu are dreptul să insiste asupra păstrării unei asemenea legături, în baza prevederilor articolului 8 din Convenție (vezi Neulinger și Shuruk, citat mai sus, § 136; R. și H. v. Regatul Unit al Marii Britanii, indicat mai sus, § 73; și Y.C. v. Regatul Unit al Marii Britanii, nr. 4547/10, § 134, 13 martie 2012).

81. În cauza Bîzdîga v. Republica Moldova, nr. 15646/18, hotărârea din 17 octombrie 2023, § 65 Curtea Europeană a constatat că, deși, articolul 8 din Convenție nu conține cerințe procedurale explicite, procesul decizional trebuie să fie echitabil și de natură să asigure respectarea corespunzătoare a intereselor protejate de această dispoziție. Părinții ar trebui să fie suficient de implicați în acest proces, privit în ansamblu, și să li se asigure protecția necesară a intereselor lor, astfel ca să fie pe deplin capabili să își poată prezenta cazul. Instanțele naționale trebuie să efectueze o examinare amănunțită a situației familiale în ansamblu și a unei serii întregi de factori, în special a celor de natură factologică, emoțională, psihologică, materială și medicală, și să facă o evaluare echilibrată și rezonabilă a intereselor respective ale fiecărei persoane, cu o preocupare constantă pentru a

determina care ar fi cea mai bună soluție pentru copil, deoarece acest considerent are o importanță crucială în fiecare caz în parte. Marja de apreciere care trebuie acordată autorităților naționale competente va varia în funcție de natura problemelor și de importanța intereselor aflate în joc (a se vedea Petrov și X v. Rusia, nr. 23608/16, §§ 98-102, 23 octombrie 2018).

82. Subsecvent, elucidarea circumstanțelor în ceea ce vizează determinarea domiciliului copiilor minori, va impune obligația unei noi verificări a cerinței Vioricăi Covaci cu privire la încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori. Deși prima instanță, de altfel, soluție menținută de instanța de apel, a dispus încasarea de la Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci pensia de întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx, xxxxx, născută la xxxxx și xxxxx, născut la xxxxx, în cuantum de 1 500 de lei, lunar pentru fiecare copil, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată- 25 august 2021 până la atingerea majoratului de către copii, nu s-a luat în considerare că aceleași avize tutelare indică despre faptul că xxxxx (majoră din xxxxx) locuiește la bunica pe linia maternă în sat. xxxxx, r-nul xxxxx (f.d.66). De altfel, conform avizului autorității tutelare Cahul s-a reflectat că xxxxx și xxxxx au locuit o perioadă scurtă cu mama, iar ulterior s-au întors la tatăl în sat. xxxxx (f.d.70-71).

83. În această ordine de idei, instanța de apel urmează a stabili cu care dintre părinți, de fapt, au locuit și locuiesc copiii minori, în ce perioadă, inclusiv xxxxx până la atingerea majoratului, având în vedere că, de regulă, pensia pentru întreținerea copiilor minori se încasează în beneficiul părintelui cu care locuiește minorul. De altfel, fiind dispusă încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor din data adresării în instanța de judecată a reclamantei cu prezenta acțiune, urma a fi elucidat cu care dintre părinți locuiesc copiii, au locuit și în ce perioadă, în special că cerința privind determinarea domiciliului copiilor minori xxxxx și xxxxx cu mama Viorica Covaci a fost formulată în ultima cerere de concretizare a reclamantei, anexată la materialele cauzei prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 19 septembrie 2022. Or, cum s-a menționat supra, conform avizelor autorităților tutelare, xxxxx locuiește cu tatăl, însă prin hotărârea primei instanțe domiciliul a fost stabilit cu mama și încasată pensia pentru întreținerea acesteia din contul lui Tudor Covaci în beneficiul Vioricăi Covaci pentru toată perioada.

84. De asemenea, în cadrul examinării cauzei în prima instanță de către Tudor Covaci, prin intermediul avocatului a fost înaintată cerere reconvențională la 28 februarie 2022 (a se vedea pct.8) (f.d.52-54), prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 19 septembrie 2022 s-a amânat „examinarea chestiunii privind anexarea la materialele cauzei a cererii reconvenționale”, acordând termen participanților să ia cunoștință de aceasta (f.d.89), fiind anexată la materialele cauzei prin încheierea protocolară din 04 aprilie 2023 (f.d.93). Tot din textul procesului-verbal al ședinței de judecată din 04 aprilie 2023,

s-a soluționat prin încheiere cererea reprezentantului reclamantei privind scoaterea de pe rol a cererii reconvenționale, având în vedere neprezența reclamantului pe aceasta, însă deși s-ar fi emis o încheiere judecătorească separată (f.d.93), care s-ar fi înmănat în copie participanților la proces, aceasta nu se regăsește la materialele cauzei.

85. O altă circumstanță ce impune o verificare, reprezintă și împuternicirile avocatului Vitali Covaliov, care a acționat în numele și interesele Tudor Covaci, în baza mandatului avocațial seria MA nr. 1597157 din 31 ianuarie 2022, conform contractului de asistență juridică nr.14/2022 din 31 ianuarie 2022 (f.d.55) și a depus cererea reconvențională enunțată în baza împuternicirilor acordate. Însă, ulterior, la 23 octombrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.63), avocatul Vitali Covaliov a expediat o notificare prin care informează despre rezilierea din 21 octombrie 2022 a contractului de asistență juridică nr.14/2022 din 31 ianuarie 2022, în temeiul căruia și acorda asistență conform mandatului avocațial menționat și anunță despre faptul că nu va mai reprezenta în continuare interesele lui Tudor Covaci (f.d.62).

86. Deși prin notificarea enunțată avocatul Vitali Covaliov a informat despre rezilierea contractului de asistență juridică nr.14/2022 din 31 ianuarie 2022, indicat în mandatul avocațial seria MA nr. 1597157 din 31 ianuarie 2022, în baza aceluiași mandat avocațial, datele indicate expres la împuternicirile reprezentantului, depune la 10 iulie 2023 cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii prime instanțe din 20 iunie 2023 în numele lui Tudor Covaci, iar la 16 octombrie 2023 a prezentat apelul motivat, indicând același mandat avocațial (f.d.112-113,124-130).

87. Drept urmare, instanța de apel urmează a verifica dacă notificarea de reziliere a contractului de asistență juridică nr.14/2022 din 31 ianuarie 2022 între avocatul Vitali Covaliov și Tudor Covaci a produs efecte, sau în cele din urmă a fost retrasă, era în drept să depună apel în numele lui Tudor Covaci, în baza mandatului avocațial eliberat ca urmare a încheierii contractului de asistență juridică nr.14/2022 din 31 ianuarie 2022, reziliat prin notificare (f.d.62). Or, în conformitate cu art. 365 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cererea de apel se semnează de apelant sau de reprezentantul său. În ultimul caz, la cerere se anexează documentul, legalizat în modul stabilit, care certifică împuternicirile reprezentantului dacă în dosar lipsește o astfel de împuternicire. În caz contrar se aplică prevederile art. 369 alin.(1) lit.d) din Codul de procedură civilă, conform cărora instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel, cu excepția cazului în care cererea depusă de persoana asupra căreia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară se referă la contestarea hotărârii privind instituirea măsurii de ocrotire judiciare. Sau după caz, se aplică art. 374 alin.(4) lit. b) din Codul de procedură civilă, care prevede că după primirea cererii de apel, procedura de apel încetează din oficiu sau la cerere

dacă instanța de apel constată că cererea de apel a fost depusă de o persoană care nu este în drept să declare apel.

88. Conform art. 60 alin.(1), (2) din Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19 iulie 2022, în redacția în vigoare la încheierea contractului de asistență juridică/eliberarea mandatului avocațial, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă. Contractele de asistență juridică încheiate în formă scrisă de avocați și avocați stagiaari, investite cu formulă executorie, au putere de titlu executoriu la data exigibilității creanței și oferă dreptul la executare silită extrajudiciară, fără adresarea unei cereri în instanța de judecată sau către notar, dacă părțile au convenit aceasta, în mod expres, în contract. Împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat.

89. Generalizând cele conturate anterior, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că examinarea cauzei în instanța de apel s-a realizat pripit și evaziv, fiind ignorate și neelucidate circumstanțele determinante soluționării corecte și obiective a litigiului, ceea ce impune casarea integrală a deciziei instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

90. Instanța are obligația de a soluționa litigiul conform regulilor de drept aplicabile și prin toate mijloacele legale să prevină orice greșală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

91. Din perspectiva postulatelor legale, la examinarea cauzelor, instanțele urmează să se conducă nemijlocit de principiul adevărului obiectiv, care se manifestă prin stabilirea multilaterală, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor care au importanță pentru justa soluționare a cauzei. De altfel, o hotărâre judecătorească motivată în sensul respectării cerințelor 6 § 1 CEDO, presupune o examinare reală a problemelor esențiale relevate în speță, cel puțin pentru a le aprecia relevanța. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

92. Subsecvent, la rejudecarea cauzei civile, adoptarea soluției la caz urmează a fi precedată de toate aceste etape, luând în considerare momentele conturate supra, ignorate anterior, precum și motivarea să fie efectuată atât prin prisma poziției părții reclamante, cât și obiecțiilor părții oponente pe marginea acțiunii formulate în raport cu probele prezentate și normele de drept pertinente litigiului, rezultând din prevederile art. 130 din Codul de procedură civilă, ca, în consecință, soluția adoptată să fie certă și coerentă și să răspundă standardelor unui proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO.

93. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție admite recursul declarat și casează integral decizia

instanței de apel cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

94. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art.444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Tudor Covaci, prin intermediul avocatului Vitali Covaliov.

Casează integral decizia din 30 aprilie 2024 a Curții de Apel Cahul, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Covaci împotriva lui Tudor Covaci, intervenienți accesorii Structura teritorială asistență socială Cahul și Structura teritorială asistență socială Cantemir din cadrul Agenției Teritoriale de Asistență Socială Sud, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, și trimite cauza spre rejudecare în Curtea de Apel Sud, sediul Central Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc